

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben láshoz hozva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzésére nem vállal.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Tartalékos miniszterelnökök.

Héderváry Károlyról önkéntelenül is Hédervári Kont jut az embernek eszébe. Kont, a nemes vitéz, aki harminc nemes Budára tartott, szabad halálra készen. A diákkorunkban sokat szavalt gyönyörű költemény nyomán el sem tudjuk képzelni másként a Héderváryakat, mint kuruc magyaroknak, a kik emelt fővel, büszkén állanak meg mindenütt s ha olyasmit követelnek tőlük, mi hazafias meggyőződésükkel ellenkeznek, bizony haragosan dobbantanak lábukkal s megmondják, hogy Nem!

A mi Héderváryokról, a Bécsből küldött magyar miniszterelnökről annyit tudunk, hogy rokonszenves ember és hogy Zágrábban erős kezű politikusként bizonyult. Ojalom addig volt — legalább látszatra — békesség, míg Héderváry erős keze tartotta féken a horvátokat. Azt hiszik róla Bécsben, nálunk is fog valamire menni az az erős kéz, melyhez az ajk kedvesen mosolyog.

Héderváry kinevezése már önmagában is egy kudarc beismerése. Be kellett ismerni, hogy Lukácsal alaposan felsültek. Reméltek tőle mindent és nem kaphattak semmit. Sem általános és egyenlő

választójogot, sem titkos szavazást, sem hadi költséget, sem magyarellenos bosnyák alkotmányt, sem balkánszerződéseket Magyarország kizsákmányolására, de még csak bankprovizóriumot s egy icipici indemnitást sem! Elő tehát a másik tartalékos miniszterelnökkel! Hátha az többet tud, mint Lukács?

Bizony nem Hédervári Kont szellemével indították utnak Bécsből Héderváry Károlyt. Mi sem várjuk tőle a kucrukodást. Hi gadt, komoly embernek ismerjük, aki amellet jó hazafi. B-nne van a korona bizalma s ma még semmit nem tett, a mivel okot szolgáltatott volna arra, hogy különös bizalmatlansággal fogadjuk. A királynak megvan az a joga, hogy azt keresse fel bizalmával, akiben bizik. Nekünk is megvan az a jogunk, hogy támogassuk az illetőt vagy hogy megtagadjuk tőle a támogatást. Az a kérdés tehát, olyan kibontakozási programmal jön-e Héderváry, amely alkalmas a nemzet többségének támogatását megnyerni?

Ennél a pontnál igen alapos aggodalmaink lehetnek.

Vegyük a pártok álláspontját egyenkint.

Justhék programját, az önálló

bankot semmi esetre sem hozza a gróf. Hiszen az egész mostani felfordult állapot onnan indult ki, hogy a nemzet jelentékeny részének követelésével szemben a király semmi esetre sem hajlandó az önálló bank felállításához hozzájárulni (sőt még annak ígéréséhez sem). Wekerléék gazdasági és közjogi követeléseit sem hozhatja; hiszen ha azok iránt érzék volna Bécsben, megadták volna Wekerlééknek. Sem önálló bank, sem készletek felvétele, sem tökéletes paritás a közös bankban, sem magyar katonaság — mi marad akkor a mai magyar politikai élet küzdelmeit irányító eszmékből? Semmi más, mint csak az általános választói jog. Erre nézve Héderváry már annyit mondott azelőtt is, hogy a demokratikus haladás híve. De hát ki nem híve annak? Csak hogy más a demokratikus haladás Andrassy javaslatában s más a Kristoffyében. Ha az elsővel jön Héderváry, — amint híresztelik — azért kár lenne Andrassyt és Kossuthot elejteni; ha a másodikkal jön, azzal csak a felfordulást növelheti, de rendet ugyan nem csinál. Mi lehet hát Héderváry programja?

A béke

Szép szó. A béke. Hiszen kilenc hó-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Asszonyok.

Mártha asszony megesküdött, hogy soha sem teszi be többé a lábát Kovácsékhoz s éppen ezért a legközelebbi szerda délután már három órákor készülni kezdett.

Felszűrte bronzszinű — titokban pancsolt haját s fejébe csapva a kalapnak nevezett altábornagyi sisakot, erős parfümöt árasztva szét, karcu bokái fölött alaposan megemelt szoknyával elindult a harctérre melynek ezuttal Kovácsék kék szalonja volt a színtere.

Az egész uton élvezte a hatást, melyet megjelenése okozni fog. Titkos kárörömmel gondolt arra, hogy mennyire fognak „pukkadni” az asszonyok és lányok, főleg Kovács Zsuzsa, — ha őt meglátják. És Kovács Zsuzsa mérgelődése esett neki legjobban.

Mert ő volt Mártha asszony leghalásabb ellensége s az ő megkeserítése volt most önagsága legnagyobb boldogsága. Hogyne. Ez az igénytelen leány, ez az egyszerű Kovács Zsuzsa meri őt, kis és nagypétery Szentpétery Befejét lenézni.

Mert ha mágnásnő volna vagy legalább is nemes, de így egyszerűen Kovács tout court — s még hozzá Zsuzsa. Sem Suzon sem Susanne, csak parasztosan Zsuzsa. És még ez megveti őt. Oh mert Mártha asszony érezte ezt és valahányszor a leány csendes mosolylyal fellett finom tüszurásaira, szeretett volna telemarkolni a hajába.

És a haj különösen fájt a szőke asszonynak. Mint egy óriási kígyó, fényes feketén vastag fonatba vette körül tulajdonosa nemes formájú szép fejét és Mártha világos kék szeme irigyen villant fel, ha tekintete a sötét, büszkén viselt hajkoronára esett.

Gyűlölte a leányt. A nagyon temperamentumos, nagyon jó étvágyu erős idegzetű csacska asszonykák ösztönös gyűlöletével, kiknek legtöbb gondjuk a ruhájuk szabása s legnagyobb bánatuk ha barátnőjük bécsi százhusz forintos — a Párisi utcában negyven koronáért vett — kalapján nagyobb páva terpeszkedik, mint az övéken s akik meghunyászkodásukat szellemileg magasan álló nők előtt palástolandó, rágalomokkal rontják mások és a maguk amugy is gyöngye erkőcseit.

Mártha asszony is egyike volt az „on diti” boszorkány könyvének mesterei körül és ez idegyre Kovács Zsuzsát szemelte áldozatul.

Bántotta őt a leány nyugodt disztinvált modora, egyszerűen elegáns öltözködése, egész előkelő lénye. Mert határozottan előkelő volt; ezt fogcsikorgatva Mártha asszony — a férfiak társaságában oly szeretetreméltó, oly bájos Mártha asszony is beismerte.

Egyszerű konytyától hosszú keskeny, lakk cipőbe bujtatott lábáig kifogástalan volt modulataiban, beszédében, tettben. Igen! — Zsuzsa soha megbánni valót nem követett el életében, ezt a szép asszony biztosan tudta s ő, ki megdöbbenően sok flirt s egy pár komolyabb kalandon is tul volt már, éppen ezért a lelki tisztaságért — mely szerette volna megfojtani ezt a nyugodt teremtést. És mert ezt őszinte sajnálatára nem tehetett meg, másképpen igyekezett keserűséget okozni ennek az elbizakodott „egyetemi” lénynek, ki még eddig csak a könyveibe volt bele bolondulva s nem törődött a papája kerek egy milliójával se, amelyen pedig Mártha asszony számtalosa szerint annyi Doucet és Paquin ruhát lehetett volna csipáltatni.

Az utolsó télen azonban mintha változás történt volna Zsuzsával. Az arca színesebb lett s valami derű lopta magát barna szeméibe. Több gondtal rendezte el a haját és már nem haladt el közömbösen a tükrök mellett, hanem

Nagy alkalmi kiállítás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állítva a vevő közönség megtekintésére. A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

nap óta mindenki ezt óhajtja. Csakhogy a békének feltételei vannak s ha tőlünk követelnek pénzt, mi is követeljük azok ellenértékét. Ha odafent erős nagyhatalmi állást követelnek, mi viszont erős nemzeti és állami létet követelünk. A két követelésnek minimális feltételeit a Wekerle-kormány már megállapította úgy, hogy azokból tovább engedni: tiltja a nemzet érdeke. Békét tudtak volna már Wekerléék is hozni; nem könnyen, de meg lett volna a béke. Hédervárynak még ugyanazon feltételek mellett is nehezebb a feladata; súlyosabb feltételek mellett pedig egyenesen lehetetlen.

Hamarosan, vagy kevésbé hamarosan, de rá fog jönni erre is. Be fogja látni, hogy őt a tartalékból nem a béke, hanem a háború kedvéért hívták elő; a tartalékosok mozgósítására mindenkor háborút jelent. Ha Bécsben majd végleg kifogynak a tartalékos miniszterelnökökből, akkor talán majd csak visszatérnek a békének arra az egyetlen lehetséges útjára, melyet Kossuth, Apponyi, Wekerle, Andrássy és Zichy megépítettek. A tartalékosok visszahívása után, a harc gondolatának őszinte feladása után fog elhővetkezni a rég várt igazi béke.

*

A politikai válság.

A politikai helyzetben tegnap nevezetes fordulat történt, Tisza István, akiről tudvalevőleg az a hír volt elterjedve, hogy még nem találja alkalmasnak az időt az akcióba való lépésre, most megváltozott és úgy látszik Khuen Héderváryval megegyezésre tudott jutni. Tisza tegnapi nyilatkozata szerint a 67-esek tehát újra akcióba lépnek.

megállott s szinte aggódva vizsgálta arcának komoly finom vonásait. És mikor a sötétkék feszes angol ruhákat is felváltotta omlós, puha fehér szövetekkel, Mártha asszony ártatlan kék szemé élesen kutatta a rejtély okát.

Nem sokáig kellett tejtöréssel kinozni magát. Ez a szál fehér szegfű, mely Zsuzsa bluzáról Mérei Balázs kabátjára került, mindent megmagyarázott.

— Ugy, tehát az önállóságára oly büszke »bölcsész« kisasszony szerelmes, boldogan venné nyakába a házasság jármát s örömmel tekint a jövő elé.

— Jól van, — rontsuk meg az örömet ha oly sok van. Es mire másra való volna ő, Mártha asszony ha nem erre? Ez az ő meti-erje és ő nem irgalmaz. Legalább Kovács Zsuzsának nem.

Hadat üzent hát neki. A véres kard helyett ugyan csak suhogó uszályát hordta körül Zsuzsa külön birodalmában, de merész pillantásainak hatásából a leány már következtetett szép ellensége szándékára. Képzletben felvál-

A politikai eseményekről a következőkben számolunk be:

Khuen Héderváry Tiszánál.

Gróf Khuen-Héderváry Károly a designált miniszterelnök, tegnap reggel Hédervárról Budapestre érkezett és a Szervita téri gróf Teleki-palotában szállt meg. Ugyancsak tegnap reggel érkezett Budapestre gróf Khuen távirati meghívására gróf Tisza István is.

Gróf Khuen-Héderváry megkezdte a kabinet megalakítására irányuló tárgyalásait. Megérkezése után a designált miniszterelnök megreggelizett, s már fél kilenc órakor elhagyta a palotát. Első útja gróf Tisza Istvánhoz vezetett, akit a városligeti fasorban levő villájában keresett föl. Gróf Khuen-Hédervárynak ez az első útja mutatja, hogy milyen irányban kívánja folytatni kabinet alakítási tárgyalásait. Az ó-szabadelvűeket akarja ismét életre kelteni olyképpen, hogy feloszlatja a képviselőházat és az új választásokat úgy vezeti, hogy azon a régi hatvanhetesek kerüljenek ismét többségbe. A program, amelynek alapján a választásokat vezetni akarja, a választói reform megalkotásán sarkalik, míg a többi reformkérdéseket az állami szükségletek biztosítása és a rend helyreállítása cím alá rejti.

Igy a függetlenségi párt részéről nem lehet kétséges, hogy Khuen vállalkozásával szemben ellenzéki álláspontot foglalnak.

Gróf Khuen-Héderváry egész délelőtt gróf Tisza Istvánnal tanácskozott. Délelőtt fél tizkor kezdték meg a tanácskozást, amely megszokás nélkül déli fél egy óráig tartott. A közel három órás tanácskozásról a »Bud. Tud.«-val a legilletékesebb helyen a következőket közlik:

Az a tárgyalás, amelyet gróf Khuen-Héderváry Károly folytatott gróf Tisza Istvánnal, pozitív eredménnyel még nem végződött, mi-

után gróf Tisza István ez idő szerint nem hajlandó politikai aktivitásba lépni.

Gróf Tisza István lakásáról gróf Khuen-Héderváry Károly, Lukács László Nagy János-utcai lakására hajtattott és Lukács Lászlóval folytatott hosszú tanácskozást.

Gróf Khuen-Héderváry programjáról a »Bud. Tud.« a következőket jelenti:

Gróf Khuen-Héderváry, aki ma délután is folytatni fogja tanácskozásait, számdékait és programját egyelőre csupán azokkal a politikusokkal fogja közölni, akikből kabinetjét megalakítani kívánja. A designált miniszterelnök teljes politikai programját a nyilvánosság számára a képviselőháznak azon az ülésén fogja kifejteni, amelyen az új kormány bemutatkozik.

Khuen-Héderváry programja.

Khuen Héderváry gróf a kabinetalakítást péntekig beakarja fejezni, úgy, hogy szombaton Bécsbe utazhassék és a miniszteri listát előterjeszthesse. A miniszterelnök a kabinet alakításánál nem kíván a kooperációs tábortámazkodni. Minisztereit a régi szabadelvű táborból fogja kiválasztani. Csupa elsőrangú szakértőket igyekszik a maga részére megnyerni. Tisza semmiesetre sem vállal tárcát, de Khuen-Héderváry az ő teljes támogatását is megakarja szerezni.

Az új kabinet előreláthatólag így fog megalakulni:

Elnökség és belügy: Khuen-Héderváry Károly.

Pénzügy: Lukács.

Kereskedelem: Hieronymi.

Földmivélés: Jakabffy.

Igazságügy; Vavrik vagy Erdély.

Honvédelem: Hazay.

Közüktatásügy: Berzeviczy.

Felsőg személye körüli: Serényi.

totta gyöngyös pártját harci kalppal és ezer apró női raffinement felvonultatásával védekezni próbál.

Bizony nagyon egyenlőtlen volt a harc. A lehetetlen csipke ruhák mintha ingadozóvá tettek volna Balázs ur elhatározásait. A szűzies fehér szegfűt csakhamar bárszonyos szima hódító illatu tűzvörös rózsák, hidegen kacér orchideák váltották fel és Zsuzsa egyre busabban, egyre halványabban mosolygott. És megjött a múlt heti journal az az idő is, mikor Balázs már csak Mártha nagyságos asszony fehér kalapjának árnyékában simogatta tömör fekete angol bajuszát és Zsuzsán ismét a sötétkék nyakigzárt ruha volt, feszesen, hüvös tartóztatással.

Mártha élvezte könnyen kivívott győzelmét. Diadalmasan jártatta szeméit az ellentábor borzas hajú kipurult arcu harcosain s kacagva vette el Zsuzsa árulóan reszkető kezéből a kis japán teás csészét.

Most megvan — most már megbosszulta magát a »bölcsész« a címért az óriási hajért

és a papa milliójért, szóval mindenért a mi fájó önzetlen lelkének. Balázs az övé, eltáboríthatatlan lovagja lett s ennél nagyobb fájdalom Szaszának senki sem szenvedhetett volna.

Utólag mintha egy kis lelkiismeret furdálást érzett volna. Mintha még sem volna olyan dicsőséges ez a hódítás. Pillanatnyi telhevelésében megesküdtött, hogy nem folytatja tovább, mert már Balázs ugys az övé, Zsuzsára rá sem néz, így hát megkegyelmez ő is, nem megy oda s nem bántja már.

— Ámde csak maga a jó Isten mondhatná meg, hogy mily keveset ér sokszor bizonyos asszonyi eskü.

A következő szerdái Mártha asszony már olyan lelki változáson ment keresztül, hogy égett a vágytól, hogy mielőbb Kovácshoz jusson. El fog menni s gyöngéd, de mégis fölényes módon fogja mutatni Balázs fölötti hatalmát, hadd »pukkadjanak« a többiek.

Mily boldogság lesz az egész délután Balázsszal ülhetni a pálmák árnyékában. Nem mintha szeretné. Dehogy ilyesmire sohasem

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

- Új női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

Horvát miniszter: Tomasics.

Allamvasuti elnök: Vörös László.

Khuen-Héderváry programjában benne van a házfelosztás is. Khuen Héderváry indemnitást is fog kérni, a Házat azonban még február elseje előtt mindenestre felosztja. A választások előreláthatólag április első felében lesznek. Az új kormány választási programjában az általános egyenlő választójog fog első helyet elfoglalni.

A Héderváry környezetéből származó hírek szerint az új kormány mindjárt hivatalba lépésekor életbe akarja léptetni a román kereskedelmi szerződést és a boszniai alkotmányt. Ami a horvát kérdést illeti, az új kormány unionista alapon áll.

Lukács nyilatkozatai.

Lukács László egy újságíróknak tegnap a következőket mondta:

— Khuen programjáról egyáltalán nem adhatok felvilágosítást. En csupán a magam felfogásáról nyilatkozhatom. Hogy helyeslem-e Khuen megbízatását, ez természetesen, hiszen én tettem meg az uralkodónak az ily irányú előterjesztést. Az indemnitásra vonatkozólag a magam részéről csupán annyit mondhatok, hogy azt nem a választásokra kértem volna, hanem a tárgyalások tovább folytatására. Tisza és körtem való nézeteltérés a választási programnál volt. Tisza kifogásolta különben nálam, hogy én a függetlenségekkel kezdtem meg a tárgyalásokat. Most a 67-esek következnek. Tisza és Khuen meg fogják találni a sarkalatos pontokon az egyetértést.

Tisza teljes akcióban.

A Nemzeti Társaságban az eddiginél sokkal nagyobb élénkség uralkodott tegnap. Mindenki nagy izgalommal tárgyalta az eseményeket. Dacára annak, hogy tegnapra senki sem várta Tiszát a körbe, mégis megjelent ott. Tisza megérkezése

gondolt. Ő már nem tud ilyesmit érezni s egy kiló kuglert, egy valódi Charlotte kalapot jobban szeretne az egész Balásznál, de azért nem engedi el, az asszonyok sápadozását végig nézi. És ezt csak nem veheti senki rossz néven egy asszonytól aki már harminc évet és három foggyasztó kurát kóstolt meg?

Kipirulva ért fel a lakásba s előre reszketve az örömtől, nyitott be a szalonba.

Csengő női kacaj fogadta s egy csoport fiatal asszony leány és pletykázó mama közé kerülve nem ért rá Zsuzsa és Balázs után nézni. Remegő orcákkal hallgatta a ház legújabb botrányait mohón szűrődve a házasság törések pikantériáját.

Ez alatt pedig a kék szoba legnagyobb ablakmélyedésében Balázs már tizedszer mondta az ő piruló Zsuzsájának, hogy csak őt szereti forrón, mindig, örökké... Könyektől nehéz hosszú szempilláját fölvetve halkán kérdezte a leányt: »... És... és az a másik?... Tudja már...« Balázs széles melléhez szorítva Zsuzsa fejét, megcsókolta selymes haját: »Bolondság, flirt s főleg az én kis titkolódzó színtvallatása volt az egész.«

— Karonfogva jöttek ki a szalonba megállva Mártha asszony előtt, Balázs molyogva mondta:

»A menyasszonyom...« Azt hitte, hogy nem jól halott. Aztán mikor mégis meggyőződött a valóégról, sápadt, remegő szájjal, szédülő fejjel nézett a férfire... Vége, elvesztette.

Es most már úgy érezte, hogy szereti.

Groza Mici.

előtt Percel Dezső a következőket mondotta:

— Meglássátok két hét sem telik bele és a társaskör ismét politikai körré fog átalakulni.

Tisza megérkezése általános lelkesedést keltett. A tagok körülfogták és úgy várták nyilatkozatait. Tisza István többek között a következőket mondta:

— Még korainak tartom ugyan a fordulatot, de a megtörténteken már nem segíthetek. Mostantól kezdve támogatni kell minden embernek a helyzet alakulását. **És én az elkeseredés teljes elszántságával megyek bele a küzdelembe.** Egyek maradunk és egyek leszünk.

Tiszának ez a nem várt nyilatkozata leirhatatlan hatást keltett és azt bizonyítja, hogy a Khuennel való tárgyalások alatt megegyezésre tudott jutni.

Justh nyilatkozata.

Justh Gyula tegnap kijelentette, hogy a pártja részére többé nincs szituáció és így ellenzékbe kell menniük úgy kivívni céljaikat. A párt nem támogathatja azt a kormányt, mely nem hozza a gazdasági önállóságot, Khuen pedig ezt nem hozza, mert ha hozta volna, megkapta volna azt Lukács is. A párt tovább is küzdeni fog és egyelőre az indemnitást Khuennek sem adja meg.

A város köszönete Andrásynak.

A városok támogatására az 1909. évi állami költségvetésbe felvett 2 millióból tudvalevőleg Nagyvárad városának 60.000 koronát juttatott a belügyminiszter.

Ezen államsegély felosztásán nézve a városi tanács a mai közgyűlés elé terjeszti javaslatát.

A tanács jelentése kellőleg mérlegeli a kormány jóindulatát Nagyvárad városa iránt s javasolja, hogy úgy Andrassy Gyula gróf belügyminiszternek, mint Hartl Sándor miniszteri tanácsosnak hálás elismerését fejezze ki.

A tanács jelentésének ezen része a következő:

A két milliót felosztotta a kormány a városok között s ezen összegből a 166000—909. számú leirata szerint városunknak 60.000 koronát juttatott.

Nagy jelentőségű esemény ez Tek. Törvényhatóság a városok életében. Ezzel nemcsak egy jelentékeny anyagi segítséghez jutottak a városok, hanem elismertették a városok állami támogatásának országos érdekű volta. — Az államkormányzati célok között tehát már ott szerepel a városok fejlesztése, érvényesülhet már az országos politikában az a felfogás, a mely hazánk kulturális fejlődését, gazdasági megerősödését a városok előhaladásától várja.

Hogy pedig a városok támogatása az államkormányzati célok közé felvéteett s ezzel a városi politikának az ország kormányzatánál való érvényesítése lehetővé vált, az első sorban Andrassy Gyula gróf belügyminiszter urának érdeme. Ő volt az, aki államférfini bölcseséggel a városok támogatásának szükségét nemcsak felismerte, aki széles látókörrel a városok fejlesztését kormányzati céljai közé nemcsak felvette, de a városok hosszú évtizedeken keresztül hangoztatott kívánságát először vette figyelembe s kérelmeket a lehetőség szerint először honorálta.

Ezek tudatában azt hisszük, a Tek. Törvényhatóság közhangulatának felel meg, amidőn tisztelettel javasoljuk, hogy Andrassy Gyula gróf

urnak ezen érdemeiért elismerését és háláját kifejezni s erről őt táviratilag értesíteni méltó tasselék.

Ezzel azonban még nem róvtuk le kötelességünket minden irányban. Akkor ugyanis, amidőn a városok fejlesztése körül szerzett érdemeket honoráljuk, nem felejtkezhetünk meg Hartl Sándor miniszteri tanácsos ur a belügyminiszterium városi osztályfőnökének érdemeiről sem. E férfiú nemcsak átértette a belügyminiszter intencióit, nemcsak munkálta hűségesen annak kormányzati céljait, de igaz lelkesedéssel, fáradhatatlan ambícióval s kitartó energiával dolgozik szüntelenül a városok érdekében s tapintata, széles látóköre, tudásával a városok érdekeinek eredményes szolgálatakat tesz s így bizonyítékát adja, hogy hivatásának magaslatán áll.

Ugy véljük, hogy a Tekintetes Törvényhatóság egy régi kötelezettséget ró le, amidőn ezen érdemeiért Hartl Sándor miniszteri tanácsos urnak köszönetét és elismerését nyilvánítja.

Vásárcsarnokot Nagyváradnak!

A lakás és élelmiszerügyi bizottság egyik legutóbbi ülésén dr. Moskovits József tette szóvá, hogy akciót kellene indítani vásárcsarnok létesítése iránt.

Az eszme a bizottság körében általános helyeslésre talált, s a bizottság megbírt dr. Váradi Ödön, hogy készítse el erre nézve az indítványt.

Tegnap adták be dr. Moskovits József és dr. Váradi Ödön ezen indítványt, melyet Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának még 32 tagja írta alá.

Az indítvány a következő:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Már rég ideje képezi jogos panasz tárgyát, hogy az élelmi cikkek a piacokon a jelenlegi módon való árusítása nem felel meg a köztisztaság és a közegészség követelményeinek. A piacokon sátrakban árulják a húst, a földön elhelyezve a tejet, vaját, zöldségfélét, különböző gyümölcsöket és más élelmiszereket. Ahol állványok is vannak, azok nincsenek megfelelően tisztítva, rendben tartva, dacára, hogy a rendezőség minden lehető elkövet az ellenőrzés érdekében. Ott a nyitott polcokon, vagy a földön belep a cikkeket a piac pora, szene, a legyek serege, s mindez annál nagyobb veszéllyel jár, mert az élelmi cikkek ilyképpen el lehetnek lepve fertőző bacillusokkal.

Nagyvárad város egészségügyi viszonyai napszórnapra rosszabbodnak, a járványos betegségeknek sokan esnek áldozatul s ezeknek fő oka a fenti viszonyokban rejlik. Az élelmi cikkek ily célból való elárúsítása mellett a tisztai orvosok sem gyakorolhatják kellően az ellenőrzést. Jelenleg ugyanis az élelmi cikkek több helyen árusítván, elszórtan azokat egyenként és gondosan megvizsgálni nem lehet, annál kevésbbé, mert hiszen a közeli falvakból bejövő lakosok gyakran közvetlenül adják el élelmi cikkeiket Nagyvárad egyes lakosainak s így a gyakran romlott tej, vaj, hus orvosi ellenőrzése egyáltalában nem eszközölhető. Mind e bajokon segítené egy vásárcsarnok létesítése. Ott, egy hatalmas épületben lévén egyesítve az összes élelmi cikkek árusítása, a tisztai orvosok mind e cikkeket könnyen megvizsgálhatnák. De a vásárcsarnokban az élelmi cikkek tisztántartása is sokkal jobban kivihető, mert hiszen ott a por, piszok és az ezzel járó miazmák ellen védve vannak. Nagyvárad városára vásárcsarnok léte-

sítése csekély, esetleg semmi áldozattal sem járna. Ugyanis a vásárcsarnokban az egyes el-
árusító helyek természetesen pénzért lennének
bérbe adva és az ezekből befolyó jövedelem
fedezné a vásárcsarnok létesítésének költségeit,
illetve a tőke amortizációs kamatait.

Mindezek alapján kérjük a tekintetes Tör-
vényhatósági bizottságot, hogy a tekintetes Ta-
nácsot egy központi vásárcsarnok felépítése
iránti javaslattevére utasítani méltóztassék.

UJDONSÁGOK.

*Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóin-
kat, hogy előfizetéseiket mielőbb meg-
ujtani sziveskedjenek, nehogy a lap
szétküldésében e miatt akadály tör-
ténjen.*

* **A 48-as városatyák értekezlete.**
A nagyvárad 48-as függetlenségi párthoz tar-
tozó városatyák tegnap este értekezletet tartot-
tak a mai városi közgyűlés alkalmából. Külö-
nösen a körül fejlődött ki élénkebb eszmecsere,
hogy a közigazgatási bizottságban megüresedett
öt tagsági helyből kettőre a 48-as párt tart
igényt. A Városi kör nem hajlandó a két he-
lyet átengedni, hanem állást foglalt, hogy a
megüresedett öt helyre az eddigiek, akik mind
a Városi kör tagjai, újból megválasztassanak.
Ezzel szemben a 48-as párt két helyre dr. *Stok-
ker* Józsefet és dr. *Adorján* Emilt jelölte. — A
bíráló választmányba a párt dr. *Pácz* Sándort,
az iskolaszékbe pedig *Uváry* Lajost jelölte, a
Városi kör által jelölt *Kepes* L. Miklóssal szem-
ben. — A II. oszt. fogalmazói állás betöltését
nyílt kérdésnek hagyták. Az I. oszt. számtiszi
állásra *Altnöder* Vincét jelölték. A II. oszt.
számtiszi állást szintén nyílt kérdésnek hagy-
ták *Erdélyi* Bernát és *Bige* Géza között. — A
III. oszt. két számtiszi állásra *Kerekes* Gézát
és *Bauda* Gézát jelölték. A párt itt azon téves
információ alapján mellőzte *Ludvigh* Józsefet,
hogy beteg ember, pedig ez nem felel meg a
valóságnak, mert már tíz éve szolgálja Nagy-
várad városát s mint napidíjas, fogalmazói teen-
dőkét végez a katonaugyosztálynál. — A 60.000
korona államsegély felosztásánál elfogadják a
tanács felosztási tervét; de *Weisz* Lajos fel-
szólal, hogy a dispensairera felvett 20.000 ko-
ronából 5000 koronát az uszodára és népfür-
dőre szakítsanak ki. — A *Rimanóczy*-féle te-
lekfelosztást elfogadják. — A Városi kör alap-
szabályaira vonatkozólag hozzájárulnak, hogy
feliratot intézzen a város a miniszterhez. —
A kisebb fizetésű tanítók fizetésarányosítása
tárgyában beérkezett kérvényt, szemben a ta-
nács javaslatával, pártolják. Hozzájárulnak a
48-as városatyák továbbá ahhoz, hogy a villa-
mos felügyelő bizottság lemondását ne fogadja
el a közgyűlés s felkérjék a bizottság iagjait a
lemondás visszavonására. — *Balogh* Dömének
a tisztviselők utazására és napidíjára vonatkozó
indítványa feletr napirendre térnek.

* **Befolyt a víz a színházba.** A Szig-
igeti-színházat a nyári szünet alatt renoválták;
a tetőt újra festették. Ugylátszik azonban, hogy
nem elég körültekintéssel jártak el, mert a
baloldali tetőterasznál, amelyre veszély idején
a karzatról kimenekülni lehet, a fabeton tető-
zet átázott a multkori nagy esőzészél s a víz
befolyt az épületbe. A további nagyobb ron-

gálást akként akadályozták meg, hogy kölcsön
ponyvákat terítették ki a fabeton tetőzetre
Köszeghy József főmérnök előterjesztést tett a
tanácshoz, hogy a halaszthatatlan kijavítással
Goldberger Lajos bádógos vállalkozót bizta
meg. A javítások 1600 koronába kerülnek.
Kéri a tanácsot, hogy a munkálat elrendelését
hagyja helybe és az 1600 koronát utalja ki.

* **Levéltárnokok értekezlete.** Ma-
gyarország törvényhatósági joggal felruházott
városainak levéltárnokai január hó 9-én Buda-
pesten összejöttek, hogy a belügyi kormány
166.000 sz. rendeletével közölt ugynevezett vá-
rosi törvényjavaslat-tervezetben a levéltárno-
kokra vonatkozó sérelmek orvoslásának módó-
zatairól értekezzenek. Tiltakoznak az ellen,
hogy az 1883 évi I. t. c. előírta minősítéssel
bíró megyei törvényhatósági levéltárosokkal
szemben egy fizetési osztályi alacsonyabb
osztályba soroztassanak. Még pedig egy leendő
törvény alapján, mely ma még nem is javaslat,
hanem csak tervezet. Tiltakozásukat lőgfőképen
arra alapítják, hogy a négy középiskola vagy
négy polgári iskolai, avagy csupán igazolványos
altisztii bizonyítvánnyal rendelkező kezelősze-
mélyzet, u. m. irattárnokok, kiadók, iktatók
módjára a X. fizetési osztályba soroztassanak,
holott még az irodaigazgató is a IX. osztályba
kerül, kinek minősítése nem több, mint a ke-
zelőszemélyzettől kívánt minimum. Megaláza-
tásuknak tekintik a rendeletbeli intézkedést,
mely az erkölcsi tekinteten kívül érzékeny
anyagok károsodásukat is okozza; állásuk leala-
csonyítását látják e rendeletben a levéltárak
őrei, kik a történelem hű munkásai, sőt vala-
mennyi saját városának hivatott történetírója.
Kérelmük odairányul, hogy a belügyi kormány
a kérdéses rendeletet változtassa meg vagy
végrehajtását függesztesse fel. Részesítse őket a
megyei levéltárosokkal hasonló elbánásban. Az
értekezleten *Lajos* városi levéltárnok is
részt vett.

* **A mai közgyűlés.** Nagyvárad város
törvényhatósági bizottsága ma, csütörtökön d.
u. tartja ez évben első közgyűlését. Legna-
gyobb érdeklődést a választások keltenek ter-
mészetesen. Titkos szavazással választják a köz-
igazgatási bizottság öt tagját. — Ezenkívül sza-
vazások lesznek a fogalmazói, I., II. és két
III. oszt. számvevői állások betöltésénél. *Garay*
Géza II. oszt. számtiszt, aki szintén pályázott
az I. oszt. számtiszi állásra s a kijelölt választ-
mány által jelöltetett is, tegnap pályázatát írás-
ban visszavonta. — A választásokon kívül még
több igen fontos ügy kerül a közgyűlés elé,
amely legalább is két napig fog tartani.

* **A hitbizományok megváltása.** Hir
szerint a kivándorlás meggátolására, amelynek
nagy méretű emelkedése a hadsereget érdekli
leginkább, tervet juttattak a felség elé, amelyet
komoly bírálatra a felség illetékes kezébe
juttatott. A terv szerint az összes hitbizomá-
nyok megváltatnának, még pedig a föld ár-
nak a legutóbbi öt évben történt megbecsülése
szerint. A hitbizományok ellenértékét a tulaj-
donosok aranyjárdékban kapják. Nem a saját
kezeikhez, hanem a járadékok központilag ke-
zeltetnének s a hitbizományok tulajdonosai a pa-
pirok kamatait kapják. Vagyis a földbirtok-
hitbizomány átalakulna járadék-hitbizománnyá.
Igy hozzávetőleg 19 millió hold földbirtok sza-
badulna fel s adataék el apró parcellákban a
földéhes magyar népek.

* **Életmentő segédtanfelügyelő.** Ja-
nuár 9-én, mint nekünk azt írják, egy ung-
vári cselédleány vizet akart meríteni az Ung-
ból. A folyót vékony jégkéreg borította, a
mely a leány alatt beszakadt. Egy iparossegéd
a leány segítségére sietett, de ő alatta is be-
szakadt a jég. Ekkor *Szentkereszty* Tivadar se-

gédtanfelügyelő sietett segítségükre s mindket-
tőjüket a hidlábnál összegyűlt gallytömegre
huzta, ahonnan aztán a jégre rakott deszkák
kijutottak a partra. Az összeseregetlett néptömeg
lelkesen megéljenezte a bátor életmentőt. B-n-
nünket annyiban is érdekel a hír, hogy *Szent-
kereszty* Tivadar Nagyváradon működött, mint
tanító s innen nevezték ki Ungvárra segédtan-
felügyelővé.

* **Baleset a főgimnázium tornater-
mében.** Tegnap délből amikor az ötödik oszt-
tálynak volt torna órája a gimnáziumban súlyos
baleset érte az egyik tanulót, *Heimann* Bélát.
Tornázásközben ugyanis az egyik tornaszerről
leesett s oly szerencsétlenül bukott el, hogy
alsó lábszártörést szenvedett. A balesetről
azonnal értesítették a mentőket, akik kivo-
nultak és a tanulót Nagy Sándor-utcán lakó
szüleihez szállították. Az első segély nyújtás
után a törés úgy kívánta, hogy a gyermeket
kórházi ápolás alá vegyék és így hazulról az
izraelita kórházba vitték ahol operálták. A se-
besülés nem életveszélyes és tekintettel a ta-
nuló fiatal korára rövid időn belül ki is fogja
azt heverni.

* **Egy új utca rendezése.** *Farkas* Jó-
zsef Várad velencén a Templom-térrel szemben
levő telkén új utcát nyitott a v. velencei Kö-
rözs-partra. A város kötelezte az új utca feltöl-
tésére *Farkas* Józsefet, míg az utca világítását,
kövezését és vizet való ellátását a város vál-
lalta magára. *Farkas* József az új utcát már
feltöltötte s most kérvényt intézett a városhoz,
hogy a világítást, kövezést, vízvezetékét készít-
tesse el s ezáltal a már majdnem teljesen be-
épített új utcát hozza tőrhető állapotba.

* **Megakadályozott öngyilkosság.**
Tegnap délután öngyilkosságot akart elkövetni
egy nagyvárad 48-as tisztviselő. Az öngyilkossági ki-
sérletet azonban még idejekorán észrevették és
megakadályozták annak végrehajtását. A tiszt-
viselő korábban előkelő helyet foglalt el az
egyik állami hivatalban, ahonnan néhány évvel
ezelőtt nyugdíjba vonult. Mint nyugdíjas tisztvi-
selő a városnál vállalt kisebb hivatalt. A tiszt-
viselői nyugdíjból és a várostól kapott fizetés-
ből nem tudott kijönni s e miatt adósságokba
keveredett. Az anyagi zavarok az utóbbi idő-
ben annyira lekötötték, hogy idegrendszer
meg lett támadva s a legrosszabbtól lehetett
tartani. Az utóbbi napokban sok helyre fordult
segítségért, hogy kiszabaduljon szorongatott
helyzetéből, azonban segítséget sehonnan sem
kapott. Ez a körülmény valósággal kétségbe
ejtette őt s állandóan hangoztatta, hogy öngyil-
kossá lesz. E szándékáról jó barátai és hozzá-
tartozói igyekeztek lebeszélni, azonban ő haj-
thatatlan volt, miért is állandóan figyelemmel
kísérték. Tegnap délután egy őrizetlen pillanat-
ban lakásán a szobába lopózott és ott felakasz-
totta magát. Szerencsére az öngyilkossági kísér-
letet észrevették és a kötelet levágták. Az ön-
gyilkossági kísérlet következtében súlyos sérü-
léseket szenvedett, miért is beszállították az iz-
raelita kórházba, ahol ápolás alá vették.

* **Elfogott betörők.** *Grecsó* Lajos
zsibáros Baross-utca 15. sz. alatti ószeres üz-
letében még a mult évi december hó 15-én
ismeretlen tettesek betörték és onnan egy ka-
tona ládát, ruhaneműeket, egy kabátot, fehér-
neműeket, bakkancsokat és egy szőrtarisznyát
vittek el. A rendőrség a tetteseket kinyomozta
Klein Sándor, *Bosányi* György, *Sziláncs* Mihály
és *Zsuné* Miklós személyében elfogta, akik tet-
tőket be is ismerik. A rendőrség a nyomozást
az irányban is folytatja, hogy vajjon nevezettek
lelkét más bűn nem e terheli.

* **Szélhámos munkás.** Szilágyi Imre bérkocsis panaszt emelt, hogy kedden délután beállított hozzá egy gépész ruhába öltözött ember, aki Vékony Ferenc kovácsnak mondta magát és szállást keresett. Szilágyi meg is egyezett Vékonymal a szállásra vonatkozólag, mire Vékony eltávozott azzal, hogy megy a Tátray gépgyárba, hogy ott munkába álljon. Kis idő múlva visszatért Vékony és egy Tátray aláírással ellátott nyugtát vitt magával, amelyben Tátray kötelezi magát, hogy a lakbért alkalmazottja helyett Szilágyinak ki fogja fizetni, egyben utasította Szilágyi Imrét, hogy Vékonymnak két korona 80 fillért kölcsönözzön szerszámainak kiváltása céljából. Szilágyi beugrott az átadott nyugtának és két koronát átadott Vékonymnak. Tegnap reggel azután Szilágyi elment Tátrayhoz, hogy új lakója után tudakozódjék, ott azonban azt a választ nyerte, hogy ily nevű alkalmazottja soha se volt és senkinek sem adott megbízást, hogy nevében pénzt vegyen fel. Szilágyi panaszában előadja azt is, hogy értesült róla, hogy az állítólagos Vékony Tátray nevében több helyen is akart pénzt kicsalni, ahol meg is hált. A rendőrség az ál Vékony kézrekerítése céljából a nyomozást folyamatba tette. Személyleírása: 30—32 éves, közép termetű, hosszas, becsott arcu, fekete haja, fekete bajuszu, borotvált szakálu, fekete posztó kalapot, kék vászon ruhát és világos kabátot viselő férfiú.

* **Meglopott pékmester.** Fazekas Lajos nagyváradai pékmester panaszt emelt a rendőrségen, hogy a f. hó 11-én délután fél 7 óra tájban nyitott üzlet helyiségében levő elárusító pad véletlenül nyitva felejtett fiókjából azon idő alatt, míg ő az üzlet helyiség melletti szobájába átmenve, ott körülbelül 2—3 percet tartózkodott, ismeretlen tettes 50—60 korona értékű pénzt kilopott. A rendőrség az eljárást folyamatba tette.

* **Öngyilkos tüzmester.** Tegnap a déli órákban könnyelműen dobta elmagától az életet egy meggondolatlan ftatalember a tüzerlaktanya őrszobájában. Tatár Géza tüzerlaktanya mester tegnap 12 órakor vonult ki ötd. magával a tüzerlaktanya őrszobájába szolgálatot teljesíteni. Egy órákor, amikor megtörtént az őrváltás, Tatár elővette szolgálati revolverét s egy ideig forgatta a kezében s azután hirtelen a homlokához szoritotta és meghúzta a ravaszt. A golyó a tüzmester agyvelejét súlyosan megsértette s azonnali halált okozott. A tüzerek, akik közvetlen szemtanúi voltak az esetnek, nyomban jelentést tettek a napos tisztnek, aki jegyzőkönyvet vettetett föl a történetekről s intézkedett a hulla elszállítása iránt. A tüzmester cselekedetének oka ismeretlen.

* **Ki akar lovasrendőr lenni.** A rendőrségen 7 lovasrendőri állás van üresedésben. Felhívja a rendőrség azokat, kik ezen állásokat elnyerni óhajtják, pályázati kérvényüket mielőbb nyújtják be a rendőrfőkapitánynál. — Pályázati feltételek betöltött 20 s még el nem ért 30 éves életkor, magyar állampolgárság, magyar nyelv szóban és írásban való bírása, egészséges erős testalkat, katonaviseltség s lehetőleg tartalékos altiszt rang.

* A) Ösmered Stern-t? B) Hogyne a Bémer-téren a villamos megállónál van a villamosfelszerelési üzlete.

* **Letartóztatott oszavargó.** A vasuti rendőrség tetten érte Kovács István hely és foglalkozás nélküli oszavargót amint az állomás egy forgópisztolyt és egy kabátot árult. Amelyeknek szerzésére nézve felvilágosítást adni nem tudott. A rendőrség a gyanus em-

bert letartóztatta s a nyomozást folyamatba tette.

x **Uj fogtechnikai labororium.** 52 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 12 évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szájpaplás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Windelburg Miksa* fogtechnikus. Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám.

x **Minden anya** érdeklődik a »Scott-féle Emulsió« iránt, mely lapunk hasábjain most sokszor ajánlatik. Ez egy híres csukamájolaj készítmény, melyet gyermekek előszeretettel vesznek be és mely nekik minden esetben, melyben eddig közönséges csukamájolajat használtak, gyors és biztos segínyt nyújt. Kapható minden gyógyszerárban.

Angol-kór

tönkre fogja tenni az Ö. gyermekének egészségét, ha nem tesz ellene gyorsan valamit

A SCOTT-féle Emulsió

megszünteti az angolkórt, megerősíti a csontokat és egészséges hússal borítja azokat.

Azonfelül, és ez az, a mit tapasztalt szülőlk teljés értéke szerint meg tudnak becsülni, — semmi nehézséggel nem jár a kis szenvedőt rábírní arra, hogy a

Scott-féle Emulsiót

bevegye, mert kellemes, teljeles ize van. A gyermek megemésztí, még ha a tejől undorodik is.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Az emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmebe venni.

TÁVIRATOK.

Felmentett lelkész.

Nyitra, január 12. Vida János lelkész ellen feljelentést adtak be a miatt, hogy a lelkész állítólag a polgáriházasság törvénye ellen izgatott. A törvényszék a lelkészt felmentette, a tábla azonban elítélte. Az ügygyel tegnap foglalkozott a Curia, mely a lelkészt felmentette.

EGYESÜLETEK.

A katolikus kör választmányi ülése.

A nagyváradí kath. kör választmányja tegnap tartotta ez évben első ülését dr. Karácsonyi János elnöklete alatt. Jelen voltak: Dus László, dr. Vucskics Gyula, Géczy Lajos, Imrik S. Zoltán, Kelemen Kálmán, Szilágyi Dózsa, Csobán-czy Lajos, Balázsovich Rezső, Kárgör Sándor és dr. Imrik Gusztáv titkár.

Az évi közgyűlés idejét febr. 13-ra tűzte ki a választmány. A közgyűlés főtárgya a tisztújítás lesz.

Örömmel vette tudomásul a választmány, hogy dr. Radu Demeter gör. kath. megyéspüspök öméltósága belépett a kör tagjai közé.

A Magyar Általános Hitelbank nagyváradí fiókja a kör könyvtára javára 20 korona adományt küldött, mit köszönettel vettek tudomásul.

Január végén a kör házi-estélyt fog rendezni a Pannónia helyiségében.

Uj tagul felvettetett *Vajmoussky Károly*.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Tosca.
Péntek: Sasfiók. (Étsy Emilia).
Szombat: Tosca.
Vasárnap: d. u. Kis molnárné, este: Bűnös szerelem.

Sasfiók. Rostand kivételes sikerű színműve a Sasfiók, amely valósággal sorozatos előadásokat ér el a Szigligeti-színház színpadán, pénteken újból színre kerül. A főszerepet ez alkalommal Étsy Emilia játssza.

Tosca. A ma esti operaelőadás egyik leg-szenzációsabb eseménye lesz a Szigligeti színház ez idei szezonjának. Puccini világhírű operája, a Tosca kerül színre. Ez a nagyjelentőségű művészi vállalkozás már eddig is ériási feladatokat rótt a színházra. Vidéki milliőben ugyanis szinte kivihetetlennek látszó terv egyilyen hatalmas, modern operának előadása. A színház vezetőségének és művészeinek heteken át tartó derék és becsületes fáradozásának köszönhető, hogy a Szigligeti-színház minden akadályt legyőzött, úgy hogy ma a publikumnak minden-esetre elsőrangú, precíz és élvezetes operaelőadásban lesz része. A darab főszerepeit Károlyi Leona, Mihályi Ernő, Pápai Lajos, Hunyadi, Kassai, Gogg Kriszta játsszák. A zenekart erre az alkalomra 30 tagra egészítí ki, úgy, hogy a zenekar is kifogástalanul fog működni. A gyönyörű opera meséje is érdekfeszítő, muzsikája pedig egyike a zeneirodalom legpompásabb alkotásainak. Nagyvárad egész zenekedvelő publikuma jelen lesz a mai szenzációs opera premieren, amelyhez hasonló művészi élvezet kevés őrvendezettette meg ez ideig a Szigligeti-színház közönségét.

Bűnös szerelem. Vasárnap este érdekes premier fog lezajlani a Szigligeti-színházban, Kardos Andornak, a kolozsvári Nemzeti színház tagjának Bűnös szerelem című népszínműve kerül színre először. A premier előreláthatólag rendkívüli sikerrel fog járni. Az előadásra teljes ambícióval készülnek a színház művészei.

Szerencse bolondja. Berthé pompás zenéjű operettje a Szerencse bolondja kerül színre vasárnap délután félhelyárakkal. Az előadás iránt nagy az érdeklődés.

MULATSÁG.

Uj kolon. Az idei farsangi esték között elég szép helyet fog betölteni az a tiz kolon-estély is, amelyet 17 nagyváradí fiatalember fog rendezni Antalfyné tánctermeben Nagyteleki-utcán. A kolon-estély sorozat ma veszi kezdetét. A kolon-esték zártkörűek lesznek. A rendezőség a következő:

Andriksa József, Antalócsi János, Bally István ifj., Blahuuka László, Fangler Ferenc, Galgóczy Ferenc, Guta Elemér dr., Korniczky Lajos, Kortsmáros László, Kuhár Károly ifj., Mártonffy István, Mártonffy Zoltán, Stépán

László, Surányi Sándor, Szőke József, Tarlós György dr, Vogel Antal.

A kolosterek hetenként csütörtökön tartanak meg és mindenkor 9 órakor kezdődnek.

IPARÜGYEK.

Mestertanfolyam, önálló cipész mesterek részére. Van szerencsém a t. mester urakat értesíteni, hogy a cipész-mesterek tanfolyama f. hó 15-én, szombaton délután 3 órakor fogja kezdetét venni. A tanfolyamra a jelentkezés sorrendjében még 7 hallgató vétetik fel. Nagyvárad, 1910 jan. 12. Süts Izó, iparisk. igazgató.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Culp Julia hangversenye.

Mióta a zenepártolók jóvoltából a nagyvárad közönség olyan művész élvezetekben részesül, aminekhez a zenekulturu magas fokán álló városok publikuma jut, a hangversenyek iránt az intenzív érdeklődés örvendetes jelei mutatkoznak. Ez az érdeklődés hatványozottan jelentkezik most, hogy a zenepártolók társasága hatalmas áldozattal Culp Juliát és az orosz triót nyerte meg hangversenyre. A hangverseny vasárnap lesz s a jegyekért máris ostromolják Vidor Manót, akivel csaknem minden helyre megtörtént az előjegyzés. A nagyérdemű koncert műsora a következő:

I.

1. Schubert:
  - a) Ellen három dala.
  - b) Scott Walter »Lady.«
  - c) »Of the Lake« c. költeményéből. Énekl: Culp Julia uró.
2. Schubert: Trio B dur. (Allegro moderato. Andante un poco mosso Rondo. Allegro vivace.) Előadja az orosz Trio (zongorán: Maurina Véra, hegedűn: Press Mihály, gordonkán: Press József.)
3. Tschaiowsky:
  - a) Warum.
  - b) Inmitten des Balles.
  - c) Ich liebe dich.
  - d) Im Kahne.
 Énekl: Culp Julia.

II.

1. Händel: Passacaglia. Hegedűre és gordonkára átírta: Press Mihály. Előadják: Press Mihály és Press József.

Brahms — népdalok:

  - a) Da untem im Tale.
  - b) Feinslibchen.
  - c) Erlaube mir, fein's Mädchen.
  - d) Schwesterlein.
  - e) Wie komst du dem zur Tür herein.
 Énekl: Culp Julia uró.
3. Arensky: Trio d'moll. (Allgro moderato. Előadja: az Orosz Trio. Zongorán kíséri: Dinzl Oszkár. Kezdetre este pont fél 9 órakor. — Jegyek kaphatók Vidor Manó könyv és papirkereskedésében. — Műsor ára 20 fillér.

Igazságszolgáltatás.

Szocialista vezeték a törvényszék előtt.

A nagyvárad szocialdemokrata párt egyik vezető embere, Horváth Gusztáv, ki az országos földmunkások nagyvárad csoportjának hosszabb ideig titkára volt, került tegnap a törvényszék elé sikkasztás vádjával terhelve. Az ügy előzménye a következő: Horváth Gusztáv mint a

földmunkások helyi csoportjának titkára a tagoktól havonta befolyt 50 koronát hónapokon keresztül az alapszabályoknak meg nem felelően nem küldte fel a központnak, hanem azt saját részére, utazási költségek címén vezette el.

Jó ideig nem tűnt ez senkinek sem fel mindaddig, míg a nagyvárad földmunkások a központtal össze nem ütköztek s míg a nagyvárad csoport ép a központ üzelmei miatt ki nem vált annak vezetése alól.

Mután ez megtörtént, megindult a hajsz a pestiek részéről. Elsősorban Horváthot vették elő, követelve tőle a fent jelzett 50 koronát. Mivel pedig a titkár kijelentette, hogy a követelt összeg utazási költségekre kellett, egyáltalában nem hajlandó mit sem fizetni.

Főcsák Kálmán budapesti szocialista vezér, ki egyéb okok miatt is ellenségévé lett Horváthnak, feljelentést adott be a nagyvárad ügyészséghez Horváth Gusztáv ellen sikkasztás miatt, állítván, hogy a szóban forgó tagdíjakat Horváth elsikkasztotta.

A tegnap megtartott tárgyaláson, melyen Möré Pál előkölt, igen sok tanút hallgatott ki a törvényszék. A helyi csoport tagjai mind volt tanárak mellett tettek tanuvallomást, hangsúlyozva, hogy Horváth a földmunkás csoport ügyeit mindig a leglelkismeretesebben végezte. A központ részéről megjelent Csismadia Sándor budapesti szocialista vezér, Horváth ellen vallott, kijelentve, hogy jogtalan volt a vádlott azon cselekedete, mikor önkényesen magának utalta ki a befolyt tagdíjakat, összesen 270 koronát.

Lázár Márton ügyész fenntartva a sikkasztás vádját, azt bizonyítja, hogy a titkárnak nem áll jogában a földműves csoport pénzét saját céljaira fordítani. Sonnenvirih Lajos védő beszéde után a kir. törvényszék a késő esteli órákban a következő ítéletet hozta:

A törvényszék a vádlottat felmentette és utasította a központot, hogy jogait polgári per útján érvényesítse.

Ugy a központ képviselője, mint az ügyész felebbezték.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tözsdetudósítások.

A gabonatözside határidői.

Budapest, január 12.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.36
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Vásári és közlelmezési statisztika.

Erdekes statisztikát állított össze Horváth Géza t. alkapitány, a vásárugyek vezetője, az állatvásárok és a vágóhid mult évi forgalmáról. Az érdekes statisztikai adatok szerint az elmúlt évben a helyi állatvásároknak felhajtott szarvasmarha 77518, ló 34360, sertés 31358, juh és kecske 3865 drb. Ebből eladott szarvasmarha 49005, ló 11105, sertés 24855, juh és kecske 2923 drb. Marhalevél kiadott szarvasmarhára 13261, lóra 3033, sertés, juh és kecskére 7800 drb. A közbizalom idon közfogyasztásra levága-

tott: szarvasmarha 10857, borju 4955, bivaly 527, bivalyborju 274, juh 1288, bárány 2203, kecske 649, gödölye 1215, sertés 9619 drb. Kényszervágás történt 101 esetben. Közfogyasztástól elvonatott 23 szarvasmarha, 2 borju és 2 drb. juh. Hatósági husszékben kimértett november és december havában 1324 kilogram marha hus, 48 fillérjével.

REGÉNYCSARNOK.

A réthegei választás.

Írta: Barabás Szaniszló.

(Folytatás.)

42

Végre befejezte munkáját a báró s a nagy megerőltetés következtében homlokán összegyűlt izzadság cseppekét letörölve, egy rémitő sohaj kíséretében a csomagot ismét összekötés a szekrénybe vissza téve.

»Ily társaság munkával vagyok én minden nap eltöltve« mondá ő roppant komolysággal, »és soha sem tudok elkészülni. Vél a most már ehetünk.«

A leves ismét behozott s a társaság az asztalnál helyet foglalt.

Véka kiosztotta mindegyiknek illetékét; a háziak hatalmas étvágygyal üritették ki tányéruk tartalmát, de Nedvesi és társa csak a legnagyobb erőlködéssel ették a levest, miután az egészen kozmász vala.

Mindjárt a második étel a haluska volt. A báró fél tállal vett ki belőle s mint egy éhes farkas pillanat alatt lenyelte. A vendégek azonban megemlékezvén a konyhában láítottakról, még csak hozzá sem nyultak s csupán a házi ur rendkívüli étvágyát csodálták. A harmadik étel palacsinta volt; de csak négy darab. — A báró asztal fejénél ülve, rendszeren ő szedett ki legelőször a tálból és csak ő utána jött a vendégek a sor. Ebből a palacsinta két harmadát tányérra rakván, a tálat, melyben már csak egyetlen egy darab maradt, a legnagyobb magasztalások közt nyújtotta Nedvesinek, de ez jölehet nagy kedve lett volna a palacsintából enni, oly ingerlőleg hatott kinézésre inyére, szegényből, hogy a többieknek semmi sem fog jutni, nem evett belőle, hanem szomszédjának adta. Ez szintén restellette a palacsintát kivenni s tovább adá. Így járt a tál kézzre, a nélkül, hogy annak tartalmát valaki érinteni merészehe volna.

»Hát senki sem eszik ezen felséges palacsintából?« kérd: árörvendő mosollyal a báró. — »No majd akkor könyörülök én rajta.« Ezt mondva a tálat maga elé húzá s iróztatosan csámcsogva, annak utolsó maradványát is, néhány szempillallantás alatt, gyomrába küldé.

Az ebéd befejezetett: Nedvesi és a főkortes éhesen keltek fel az asztal mellől, miután ők a kozmász levest kivül semmihez sem nyultak.

»Most kártyázzunk egy kissé« javaslá a háziur.

Leültek tehát ismét az asztalhoz s játszottak. Véka szivarra gyújtott s revolverét maga mellé helyezé, hogy mindenkor a keze ügyében legyen. A játék azonban nem ment animoval, miután a báró minden percben letette a kártyát kezéből s egy nagy könyvben lapozgatott, melybe néha időnnel valamit bejegyzett.

A két gazdatiszt félelemmel pislogatott a nagy könyv felé, melynek lapjai mineentéle bűtűhöz hasonló szarkalábakkal valának beirkálva.

Mig a házi ur irogatott, a játékot félben kellett szakasztani s a legközönyösebb tárgyakról csevegve töltötték az időt.

(Folyt. köv.)

Dr. VUCSKICS GYULA.

A biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

1909. évi zárszámadása.

Mérleg-számla.

Vagyon	korona		fill		Teher	korona		fill	
Ingtalanok: Teleki-utczai intézeti ház — — — — —	80000	—			Részvénytőke: 3000 drb. teljesen befizetett részvény à 300 kor.			900000	—
Egyéb ingatlan — —	12000	—	92000	—	Alapok: Rendes tartalékalap:* —	768500	—		
Készpénz: — — — — —			199921	17	Intézeti ösztöndij-alap: —	10000	—		
Váltók: — — — — —			4275834	90	Tiszti nyugdíj-alap:** —	285917	74	1064417	74
Előlegek és zálogkölcsonök: —			79745	—	Betétek: Könyvecskékre — —	5030943	22		
Jelzálog-kölcsonök: — — — —			1825147	48	Folyószámlában — —	324043	83	5354987	05
Kötvény-kölcsonök: Községeknek			10031	—	Váltók visszleszámitolásban: —			1457328	06
Értékpapírok: Jegyzék szerint —			545022	50	Átruházott jelzálog kölcsonök: —			80000	—
Tiszti nyugdíj-alap értékpapirjai:			285917	74	Átmeneti kamatok: — — — —			35080	—
Adósok folyó-számlában: — —			1814087	80	Fel nem vett osztalék: — — — —			1274	—
Felszerelés: Teljesen leírva — —			—	—	Hitelezők: — — — — —			53269	63
					Tiszta nyereség: Áthozat 1908. évről — — — — —	4576	62		
					Ez évi nyereség — —	176774	49	181351	11
			9127707	59				9127707	59

Nyereség és Veszteség-számla.

Veszteség:	korona		fill		Nyereség:	korona		fill	
Kamatok: Betétek után (könyvecskékre és folyószámlákra) — —			200868	69	Mult évről áthozott nyereség: —			4576	62
Üzleti költségek: Lakbér, fűtés, világítás, könyvek, nyomtatványok, irodaszerek, utiköltségek, bélyegek, posta-, sürgöny- és telefon-díjak stb. — — — —			16786	32	Kamatok: Váltók után — — — —	170890	84		
Dijazások: Összes díjazások, lakberek és napbiztosítási díjak — —			34500	12	Előlegek és zálogkölcsonök után	5855	17		
Adó: Összes állami és városi adók	33659	67			Jelzálog-kölcsonök után — — — —	119835	77		
Betétkamatok után 10% adó	20086	87	53746	54	Folyó számlák után — — — —	98757	16		
Illetékek: Különféle illetékek —			1872	38	Kötvény-kölcsonök után — — — —	652	12		
Perköltségek: Perelt követeléseknél — — — — —			2438	01	Értékpapírok adómentes kamatai	27402	50	423393	56
Tiszta nyereség: Áthozat 1908. évről — — — — —					Nyereség értékpapíroknál: — — — —			24279	71
Ez évi nyereség — —	4576	62	181351	11	Ingtalanok jövedelme: (már megadóztatva) — — — — —			4962	84
	176774	49			Fárdíj (jutalék) számlán: — — — —			26199	49
			491563	17	Leirt követelésekből befolyt: —			8150	95
								491563	17

Nagyvárad, 1909. december 31.

Rácz Jakab,
cégvezető főpénztárnok.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Markovits Antal,
elnök.
Farkas Izidor,
Ficzek Lajos,
Dr. Miskolczy Ferencz,

Reismanu Mór,
vezérigazgató.
Krausz Dávid,
Markbreit Sándor,
Ifj. Moskovits Mór.

Róna Ármin,
cégvezető főkönyvelő.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Sternthal Arthur,
elnök.
Lichtmann Mór,
Ifj. Rimanóczy Kálmán.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.
Frenkel Ignác
 asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van. Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

Meghívó.

A Biharmegyei Kereskedelmi Ipar és Terményhitelbank nagyváradai bejegyzett pénzügyi Nagyváradon az intézet helyiségében (Nagyteleki-utca 3. sz.) 1910. január hó 23-án délelőtt 10 órákor

XLI. évi rendes közgyűlését

tartja, melyre a t. részvényeseket ezennel meghívja.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatósági jelentése az 1909. üzleti évről és indítványai a mérleg, zárszámadások, tartalék és osztalék tárgyában.
  2. A felügyelő bizottság jelentése az igazgatóságtól előterjesztett mérleg, zárszámadások, valamint a nyereség felosztására vonatkozó indítványai megvizsgálásáról.
  3. Az előző tárgyak s az igazgatóság és a felügyelő bizottságtól kért felmentvény iránti határozathozatal.
  4. Az igazgatósági jelentés a tiszt nyugdíjalap állásáról.
  5. Alapszabály szerinti választmányi tagok választása.
- Nagyvárad, 1909. január 10.

Az igazgatóság.

Azok a t. részvényesek, kik a fenti közgyűlésen résztvenni óhajtanak, tartoznak a közgyűlést 3 nappal megelőzőleg részvényeiket a banknál megjelölt helyen a bank pénztáránál Nagyváradon letéteményezni, hol is 1910. január 10-től kezdve a mérleget és a zárszámadásokat valamint a felügyelő-bizottság jelentését megtekinthetik.

Keckskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, söracsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt árakon biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a söracsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Keckskeméthy István,
 vendég

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

*zel gyomor, vesese-hólyag és
 bélbántalmaknál oala-
 mint asthma bronchiale,
 köszvény és húgysavas
 diathesis eseteiben.*

Kaplar Wurst József üster
 csemege- és ásványvíz kereskedő
 len N. Várad, Rákóczi-ut. 7

— Teljesen új áru! —

Van szerencsém megmutatni, hogy a
 Teleki-utca 10. szám alatt

rás s látszerészeti

- üzletemet megnyitottam. -

Tisztelettel:

Weinstock Fülöp

órás és látszerész,

Nagyvárad, Teleki-utca 10. sz. a.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak felhalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek és Frisch

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

BENEDEK ÉS FRISCH.

LORINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Gramofon javítások

mérsékelt árért szakszerűen és felelet mellett, Le-
 mezek mindkét oldalon bejátszva 2 koronától feljebb.
 Folyton raktáron új felvételek.

Eredeti belga fegyverek, töltények, vadász-táskák
 nagy választéka.